

Tijd (1)

aanpak dat gemaakt is, niet in een tussentijds bestuurlijk terugkoppelmoment, alvorens de eerste echte besluiten werden genomen waar ook een besluit van de achterliggende gemeenteraden, dagelijks bestuur waterschap en Gedeputeerde Staten voor nodig was.

Ondanks de genoemde factoren blijft een verstandig en goed plan het belangrijkste. Te vaak leiden samenwerkingsprocessen tot grijze compromissen. Daardoor heeft polderen een slechte naam gekregen. Een verstandig plan, dat opgesteld is vanuit een sterke inhoudelijke visie en recht doet aan de samenwerking tussen partijen, is geen compromis maar de beste oplossing voor allen. Tenzij er een calamiteit dreigt - zoals na Wilnis - is het advies hiervoor de tijd te nemen. Samenwerking kost nu eenmaal tijd. Soms hebben partijen tijd nodig om inspiratie op te doen en hun ambities helder voor ogen te krijgen. Deze tijd is weliswaar kostbaar, maar ook nuttig als het resulteert in een verstandig plan. Een verstandig plan is buiten alles ook communiceerbaar en verdedigbaar richting politiek en bevolking. Dit laatste is misschien wel het meest cruciaal: het wordt tijd dat we weer plannen maken die toegesneden zijn op de gebruikers en die begrijpelijk zijn.

Noot

¹ Bureau Mentink i.o.v. stadsgewest Haaglanden: "procesevaluatie met doorkijk naar de uitvoering van de groene schakel Zwethzone". September 2004.

Summary

The question 'Does the planning process in the Netherlands take too much time?' is not easy to answer. Evaluating the planning process of the 'Zweth', a small river in the Westland, shows there are some best-practices which can speed up the process. Important are people who function as the extern and intern drive in the process. There also needs to be a certain sense of urgency. Nevertheless, taking time for making a proper plan should be the most important.

De ontwikkeling van ons begrip van tijd is niet geïntegreerd in de huidige samenleving. We weten wel dat een auto hard rijdt, grote afstanden in korte tijd. De afstanden zitten als meetlinten in onze 'mental maps'. (heel anders dan de werkelijkheid zijn hierop dingen korter of juist langer dan in werkelijkheid). Je valt in slaap en je bent er. In het begin van de vorige eeuw was het achterop een fiets zitten genoeg om je misselijk van snelheid te maken. Daarna de locomotief, de boot, de auto, het vliegtuig. Misselijk worden we hoogstens nog in onze kindertijd, maar het went snel en ongemerkt. En juist dit onmerkbare karakter maakt dat tijd lastig te begrijpen is. Het fenomeen tijd is bij ons onderontwikkeld vergeleken met het begrip van ruimte. Maar nu kunnen we deze onder-ontwikkeling niet langer meer laten voor wat het is. Daarvoor is tijd een te bepalende factor in onze cultuur. Kunnen wij - ruimtelijk ontwerpers - ons verhouden tot tijd? Hebben wij een ruimtelijk antwoord, een tegenbod of een meegaande aard ...

Volgens mij vooral dat laatste. Snelheid overdondert ons en zal dingen onbevattelijk laten lijken. Wellicht is dit het meest doeltreffend te verklaren door te stellen dat wij ons wel onmetelijke ruimte kunnen voorstellen - met enige moeite en angst - maar niet onmetelijke tijd. Waar ruimte bevatbaar is tussen de begrippen ver weg, hier en dichtbij; glijdt de tijd door onze vingers in respectievelijk toekomst, heden en verleden. Vandaar zoveel vragen over de toekomst en het verleden en zo weinig antwoorden, zoveel mysteries. Geweldig. Een nog eenvoudigere verklaring zou ik kunnen geven door te stellen dat de tijd die wij in ons aardse bestaan beleven, tijdelijk is. Ruimtelijk is het echter groot, groter en wordt almaar groter. Wij zijn groter dan ons lichaam zegt de filosofe Hannah Arendt. Maar wij zijn niet ouder dan ons leven. Of toch wel? Ruimte is onbegrensd *in* ons dagelijks bestaan, maar de tijd is onbegrensd *buiten* ons dagelijks bestaan om, voorbij de dood. (of: zoals in ieder universum wel een paar wetenschappers geloven: voorbij de dimensie waarin je je bevindt).

Ons begrip van tijd wordt dus automatisch belemmerd door ons onvermogen over onze dood heen te kijken. Maar dat wil niet zeggen dat we geen bevredigende antwoorden kunnen vinden als we ons bezighouden met het begrip TIJD. De drijfveer om door te gaan met zoeken naar grip op tijd zou moeten liggen in het streven naar ontwikkeling van jezelf, met je eigen ideeën over de dood heen. Het probleem van de dood is net zo persoonlijk als je beleving van tijd. De tijd kan snel of langzaam lijken te gaan, kan afwezig lijken of aan je voorbijtrekken. Perceptie dus. Je eigen beleving van tijd, die nooit deelbaar zal zijn met de mensen om je heen maakt je tot een individu. Ik neem tijd waar vanuit mezelf. Alleen maar vanuit mezelf. Zo persoonlijk! Tijd is de equivalent van het leven. Ruimte die van de dood. Tijd is het leven, ruimte is de dood. Geconfronteerd worden met ruimte is oog in oog staan met de dood. Architectuur heeft daarom ook meer te maken met de dood, landschap heeft veel meer te maken met het leven, met tijd.

Paul Roncken

(Dit is deel 1 van de column, deel 2 staat op pagina 39)